

Wyrok z dnia 5 czerwca 2001 r.

II UKN 406/00

Załącznik Nr 2 zarządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie ustalania wykazu chorób i schorzeń powstałych w związku ze służbą wojskową, z tytułu których przysługują świadczenia odszkodowawcze i rentowe (M.P. Nr 66, poz. 591) nie dotyczy prawa do świadczeń określonych w ustawie z dnia 16 grudnia 1972 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostającej w związku ze służbą wojskową (Dz.U. Nr 53, poz. 342 ze zm.).

Przewodniczący SSN Beata Gudowska, Sędziowie SN: Maria Tyszel, Barbara Wagner (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2001 r. sprawy z wniosku Romana T. przeciwko Wojewódzkiemu Sztabowi Wojskowemu w B. o jednorazowe odszkodowanie, na skutek kasacji organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 maja 2000 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 10 maja 2000 r. [...] oddalił apelację Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w B. od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 16 listopada 1999 r. [...] zmieniającego decyzję apelującego organu z dnia 10 lutego 1999 r. i uznającego, że stwierdzony u Romana T. zespół hipochondryczno - neurasteniczny pochodzenia somatycznego pozostaje w związku przyczynowym z warunkami służby wojskowej oraz przekazującego sprawę w zakresie wysokości jednorazowego odszkodowania organowi rentowemu.

Sąd ustalił, że między schorzeniem wnioskodawcy, które istniało przed rozpoczęciem służby wojskowej i ujawniło się w czasie jej trwania, a warunkami służby zachodzi związek przyczynowy. Służba wartownicza przekraczała zwiększone normy odporności psychofizycznej Romana T. Była czynnikiem wyzwalającym i przyspieszającym wystąpienie u niego choroby nerwicowej.

Stosownie do art. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o świadczeniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową, żołnierzowi, który doznał trwałego uszczerbku za zdrowiu wskutek choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby, przysługuje świadczenie odszkodowawcze. Do wnioskodawcy ma zastosowanie zał. nr 2 do zarządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie ustalenia wykazu chorób i schorzeń powstałych w związku ze służbą wojskową, z tytułu których przysługują świadczenia odszkodowawcze i rentowe. Schorzenie rozpoznane u Romana T. jest wymienione w nim pod poz. 12.

Wojewódzki Sztab Wojskowy w B. zaskarżył ten wyrok kasacją. Wskazując jako jej podstawę naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 5 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. oraz § 1 zarządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 grudnia 1994 r., wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i oddalenie odwołania Romana T. w części dotyczącej przyznania jednorazowego odszkodowania.

Organ rentowy podzielił ustalenie Sądu, że schorzenie wnioskodawcy ujawniło się i stan jego zdrowia uległ pogorszeniu w czasie trwania służby wojskowej, wskutek jej szczególnych właściwości i warunków. Jednak choroby wymienione w załączniku nr 2 do zarządzenia MON z 6 grudnia 1994 r. nie uprawniają do jednorazowego odszkodowania, lecz tylko do świadczeń rentowych. Przy innej wykładni powołanych przepisów podział wykazu chorób na dwa odrębne załączniki byłby zbędny. Pogląd prezentowany przez organ rentowy wyraził też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 stycznia 1979 r., III PRN 44/78.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest usprawiedliwiona. Podstawę faktyczną rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku stanowi, niekwestionowane przez strony, ustalenie, że choroba Romana T. ujawniła się i stan jego zdrowia uległ pogorszeniu w czasie trwania

służby wojskowej, co pozostawało w związku ze szczególnymi właściwościami i warunkami tej służby. Sporną jest kwalifikacja i ocena prawna tego ustalenia, a zwłaszcza sprawa nabycia przez wnioskodawcę prawa do jednorazowego odszkodowania.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową (Dz.U. Nr 53, poz. 342 ze zm.), powoływanej dalej jako „ustawa wypadkowa”, żołnierzowi, który doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu co najmniej w 20% wskutek choroby określonej na podstawie art. 3, przysługuje jednorazowe odszkodowanie pieniężne. Według art. 3 wykaz chorób, z tytułu których przysługują świadczenia określone w ustawie, ustala Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrami Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Pracy, Płac i Spraw Socjalnych. Aktem Ministra Obrony Narodowej wydanym na podstawie upoważnienia zawartego w tym przepisie jest zarządzenie z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie ustalenia wykazu chorób i schorzeń powstałych w związku ze służbą wojskową, z tytułu których przysługują świadczenia odszkodowawcze i rentowe (M.P. Nr 66, poz. 591). Z samego już tytułu zarządzenia wynika, że obejmuje ono wykaz chorób, z tytułu których przysługują nie tylko świadczenia odszkodowawcze, ale także rentowe, a zatem przedmiotowy zakres jego regulacji wykracza poza upoważnienie z art. 3 ustawy wypadkowej.

Świadczenia przysługujące z tytułu chorób i schorzeń pozostających w związku ze służbą wojskową oraz warunki nabywania do nich prawa regulują przepisy trzech ustaw: z dnia 16 grudnia 1972 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową, z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 13, poz. 68 ze zm.) oraz z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 1994 r. Nr 10, poz. 36 ze zm.). Przepisy wszystkich tych aktów zostały powołane jako podstawa ustawowa zarządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 grudnia 1994 r. Wymienione ustawy przewidują różne świadczenia z tytułu choroby powstałej w związku ze służbą wojskową i inaczej określają warunki nabywania do nich prawa. Poszkodowany wskutek choroby pozostającej w związku ze służbą wojskową może być uprawniony zarówno do jednorazowego odszkodowania jak i do świadczeń rentowych albo tylko do świadczeń rentowych. Załącznik nr 1 do zarządzenia zawiera wykaz chorób, z tytułu których przysługują świadczenia odszkodowawcze oraz chorób powstałych w związku ze szczególnymi właściwościami i wa-

runkami służby wojskowej, powodujących inwalidztwo w związku ze służbą wojskową, załącznik nr 2 natomiast wykaz chorób i schorzeń, które istniały przed powołaniem do służby, lecz uległy pogorszeniu lub ujawniły się w czasie trwania służby wojskowej wskutek szczególnych właściwości lub warunków służby na określonych stanowiskach, powodujących inwalidztwo. Trafne zatem jest stanowisko organu rentowego, że załącznik nr 2 do zarządzenia nie dotyczy prawa do świadczeń określonych w ustawie z dnia 16 grudnia 1972 r. Romanowi T. nie przysługuje prawo do jednorazowego odszkodowania na podstawie przepisów tejże ustawy.

Powołany w kasacji wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 stycznia 1979 r., III PRN 44/78, został wydany na gruncie zarządzenia MON z dnia 16 stycznia 1973 r. w sprawie ustalenia wykazów chorób pozostających w związku ze służbą wojskową, z tytułu których przysługują świadczenia rentowe i odszkodowawcze (M.P. Nr 4, poz. 29 ze zm.), ale nie utracił aktualności. Pomimo pewnych zmian redakcyjnych regulacja zawarta w zarządzeniu z dnia 6 grudnia 1994 r. jest taka sama jak w poprzednio obowiązującym zarządzeniu z dnia 16 stycznia 1973 r. Jednak utrata mocy obowiązującej dwu spośród trzech aktów powołanych jako podstawa zarządzenia ostatnio wymienionego i wejście w życie ustaw z dnia 24 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin oraz z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, uzasadniała wydanie nowych, choć merytorycznie nie zmienionych, przepisów wykonawczych.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹³ KPC, orzekł jak w sentencji.

=====